

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

Ortega, Cristóbal de

Lugduni, 1664

Disputatio IV. De virtutibus, & donis Spiritus S. humanitati Christi datis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

Damascenus, Nazianzenus vero negari ab eisdem Christum esse Deum asseruit.

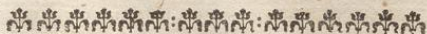
6 Contendant secundo Patres iidem testimoniiis recitatis virtutes humanitatis Christi, siue inclinationes ad omnigenum bonum, & honestatem, atque à malo omni auersionem non fuisse labre, studio; & exercitio diuturno humanitati Christi paratas, sed vnione ipsius ad Deum statim simul, semelque habitas. Hoc expressè sonant verba Dionysij Alexandrini: neque obscurius verba Nazianzeni, & Damasceni, vt legenti patebit, quod autem inclinatio hæc ad bonum, firmiterque ad illud adhæsiō, atque auersio à malo sanctitatis nomine censeatur constat apertè: quia inde vnum alio homine sanctiorem vulgo dicimus, & perfectiorem, quod ad virtutum opera promptiorem, & contra vitia firmiorem iudicemus. Denique quod Patres non negent gratiam, & sanctitatem, quam initio, atque ab instanti conceptionis humanitas Christi habuit, decursu temporis augeri, vel ex eo liquet: quod Patres gratiam, siue sanctitatem creatam in humanitate Christi, vt non negauerint, saltem nusquam recognouerint, vt ostendimus. quæst. 1. quare neque statim datam totam, neque paulatim decursu temporis auctam negare, neque asserere potuerunt. Stet ergo fixum ex Patribus, nihil pro conclusione præsentis firmum esse posse.

DISPUTATIO IV.

De virtutibus, & donis spiritus sancti humanitati Christi datis.

IN Theologicas, & Morales vulgò diuiduntur virtutes. Atque morales rursus in per se acquisitas, & naturales, & per se infusas, ac supernaturales: atque ex his quidem non solum pia affectio ad credendum, & religio, siue adoratio, & si quæ alie natiuum supernaturale essentia, genereque, vt aiunt, suo concernunt numerantur à nonnullis, sed, & morales etiam, vt temperantia, fortitudo, & similes, quæ è suo genere nihil concernunt tale, & quoad Theologicas virtutes constat ex d. 2. q. 5. cert. 2. actum fidei in Christo fuisse: quare, & habitum fidei in eius humanitate esse admittendum. De actu igitur, habituque spei, & charitatis, præque effectiois ad credendum dubitari solum in præsentis poterit. Insuper de habitibus reliquarum virtutum, quas summa perfectione exercuisse Christum citra dubium est. Denique de donis, & gratiis spiritus sancti.

QVÆSTIO I.

De virtutibus Theologicis animæ Christi, de que pia affectionis virtute.

DE virtute spei, & charitatis procedit, vt dixi, quæstio. quibus virtutem piæ affectionis ad credendum coniunxi, quia ad vltimus virtutis Theologicæ, nimirum fidei, actus necessaria videtur.

CERTAMEN I.

Circaspeim suæ gloria conclusiones.

1 CVM harum virtutum munus sit potentiam complere ad actus earum elicendos non a longe melius eiusmodi habitus probabuntur in Christo, quam ex eiusmodi actuum decentia, ex qua in Christo in factis probantur. C. m enim eiusmodi actus non nisi ex suis habitibus connaturaliter haberi à Christo queant, que connaturaliter haberi illos, si habeantur, oportet asserere, eorum habitus in Christo fuisse tenendum proculdubio erit. Animaduertendum tamen hic erit cum Vindingo. d. 5. dub. 4. ac ferè omnibus Recentioribus politioribus opus non esse omnes virtutis vnus actus ab aliquo exerceri, vt habitus ipse in ipso fuisse asseratur, sed fuisse esse, vt aliqui, vel aliquis earum actus ab illo exercerent, vt habitus in eo fuisse probetur. Id quod probatur facile. Primo: quia à nullo iusto, in quo habitum spei esse curdubium est, omnes spei actus eliciuntur. Secundo à priori quia quicumque actus virtutis supernaturalis, vt connaturaliter eliciatur (quomodo in communi, & connaturaliter prouidentia elici debet) habitum debet supponere, qui vt connaturaliter, ac non miraculosè existat in subiecto esse debet, cum accidens essentia sua sit.

2 Dicendum igitur primo est, fuit in humanitate Christi actus spei. Est ferè omnium Doctorum, quos proinde sigillatim non recenseo. Probatur facile quia sui, vt minimum, corporis gloria erat bonum futurum, vt tale cognitum à Christo, arduumque, quia ab alio obtinendum, nempe à Deo: ergo erat obiectum proprium spei, quodque sperari honestissimè à Christo potuit: ac proinde fuit ab illo speratum. Sed dices arduum non in eo licet esse, quod ab alio solum futurum bonum sit, sed quod sit contingenter futurum, atque, vt tale cognoscatur gloriam autem sui corporis Christo contingente non esse, neque vt contingente sibi cogitam, sed, vt certam. In primis solutio hæc animabus purgatorij actum spei circa suam gloriam apertè contra omnes, non adeo nuperos, sicut nuperos, nescio quos Theologos profus denegat, dum particulà illam contra omnes nullo commodo, atque non probabiliori sic explicat. Contra secundo: quia bonum illud gloriæ corporis contingente est futurum à Deo: cum ita futurum sit à Deo, vt absolute poterit non esse: siquidem antecedenti potestate donum illud, sicut, & reliqua collata humanitati, poterit Deus posita etiam hypothetica vnione, ac meritis Christi; absolute denegare. Contra tertio: quia contingentia futuritionis, quam excludit ipsius certitudo, potius minuit, & hebetat obiectum spei, vt à desiderio strictè, ac præse sumpto distinctè: atqui nihil, quod hebetat, minuitve obiectum actus, atque eius vires motiua ad actum potest esse de essentia, obiecti motiui actus, vt patet: ergo contingentia, siue incertitudo boni futuri, nequit esse de essentia obiecti motiui spei.

3 Maior probatur: quia motiuum spei, vt à desiderio præse dicto distinctè est bonum cognatum non solum, vt absens, siue non existens, & possibile præcessiue (sic enim est obiectum motiuum desiderij, vt ab spe, & desiderio præse dicto abstrahit, estque illis commune) sed futurum: ergo quod minuit cognitum boni futuritionem minuit obiectum motiuum spei: atqui futuritionem contingentia, & incertitudo minuit futuritionem cognatum boni, eiusque vires motiua actum spei, vt à desiderio præse dicto distinctè: ergo minuit obiectum motiuum proprium spei, vt à desiderio præse dicto distinctè.

distinctione. Contra tertio: quia incertitudo, & contingentia futurationis boni ex parte obiecti ponit non futurationem boni, quæ opposita est futurationi boni, ac proinde contradictorium futurationis boni, quod est motuum spei: ac contradictorium motuum ad actum, nequit esse motuum actus, siue essentialiter ad illum requiri: ergo nec contingentia futurationis potest requiri ad actum spei. Contra quarto: quia contingentia futurationis inducit ad timorē, estque motuum ipsius: ergo nequit esse motuum spei: alioquin idē esset actuum ex genere suo oppositorum motuum, essentque proinde actus & genere suo oppositi essentialiter sua connexi: quod implicat, ut in simili de timore agens dicebam d. 2. q. 3. cert. 2. n. 4. & 5. Nec instatur arg. hæc in arduitate, seu difficultate boni sperari, in quocumque hæc ponatur, quæ retrahit ab spe voluntatem, ac timorem etiam inducit. Nam et si arduitatem in obiecto spei contineri dixerimus, nō tamen, ut difficultatem dicit boni retrahentem ab sperando, sed ut dicit bonum ab alio fore, ut cōmuniter à Doctorebus explicatur, in quo nulla est difficultas: cum possit esse ad bonum facilis alius: quin à duro, & difficili nemo bona sperat, quid autē de arduitate sic etiam intellecta censemus contra de spe diximus.

4 Dico secundo. Circa gloriam essentialē animæ habuit Christus actum spei. Conclusio hæc est contra Scotistas plures, & contra nostrum Vasq. d. 43. & affectas non paucos. Eam tamen docent cum pluribus Lugo d. 16. sect. 7. Vadingo d. 5. dub. 4. citatur. Soar. 3. p. q. 7. a. 4. Sed tamen de spe actu negat ibi expressē. Licet de habitu spei affirmet ob rationem infra dandam conclus. sequenti. Probat autem conclusio hæc: quia, licet actus spei proprius nequeat esse dare possit, si, & præsentem, sed de re possidentem, & futura gloria essentialis animæ crastina, siue diei sequentis futura erat, ac possidentem à Christo: ergo poterat ferri in eam Christus actu proprio spei. Dices gloriam essentialē animæ esse visionem Dei essentialiter veram, suæque perpetuitatis representatiuam: quare, & in sui initio erat continuationis suæ possessio: ac proinde non poterat cognosci tunc, ut futura. Contra primo: quia in nostra, & plurium Scotistarum veteri sententia gloria essentialis animæ non in visione, sed in fruitione consistit, quare perpetuitatis essentialis ex essentiali vera suæ perpetuitatis representatione, quæ in visione est, illi non adest. Contra secundo: quia, licet visio beata sit, essentialiter nequit se representare, ut opus erat ad suam perpetuitatem representandam. Id enim solum est proprium cognitionis diuinæ è suo genere infinitæ, ut sæpè monstrauit controuersis de anima, ac de scientia Dei ex repugnantia prioritatis realis cognitionis respectu sui ipsius. Tertio: æternitas visionis, quæ ipsa visione representaretur non poterat esse indiuisibilis, & tota simul, quæ est æternitas propria Dei, sed diuisibilis; constantque partibus durationis creatæ, licet infinitis: quare licet ex essentiali veritate visionis non posset non esse, quod contingentia non essendi, & durandi per æternitatem opponitur: aut non est initio sui suam durationem æternam, siue æternitatem possideri nullamque eius partem esse futuram.

5 Dices secundo in beatitudine, siue gloria essentiali crastina non esse futurationem gloriæ: Nam futurationem rei cuiusvis duo dicit, & non esse nunc, & esse duratione sequenti: gloria autem essentialis animæ Christi, licet habeat existentiam duratione sequenti, tamen in primo instanti non habuit non esse, sed potius esse, & existentiam: quare tunc non erat futura, neque, ut talis, cogitanda à Christo poterat, neque sperari proprie: cum proprius spei actus circa bonum futurum esse debeat. Nec refert negationem boni cū illud speratur, quam dicit futurationem, ne partialiter quidem amari à voluntate cum bonum futurum amatur, siue speratur proprie: quia plura, quæ non amantur in se possunt esse ratio saltem partialis amandi, aliquid, siue conditio, ut aliquid ametur, ut patet in affectu penitentis, qui nequit esse nisi de peccatis, quæ non amantur. Sed contra tamen est: quia futurationem non dicit negationem existentiam nunc sensu adhuc proprio, sed existentiam in duratione sequenti, alioquin nulla voce propria significaretur rei existentis duratio sequens. Nam

R. P. Christoph. de Ortega de Dei incarnat.

solum significatur verbo temporis futuri, quod proprie significat futurationem: ergo si rei futurationem dicit non solum durationem rei sequentem, sed præsentem negationem illius non significatur, imo nec significari proprie poterit rei existentis duratio sequens. Neque in sensu proprio, & stricto vera erit nunc hæc propositio. S. Petrus videbit Deum per æternitatem, sed eius potius contradictoria, quæ est erronea.

6 Futuratio ergo, licet in essentialiter successibus, ut tempus, & duratio dicat negationem existentiam pronunciam, eam solum dicit ratione materiæ non formæ futurationis; quatenus tempus, siue duratio crastina essentialiter sua nequit esse hodierna: aut in rebus permanentibus, cum utraque duratione esse, durareque possint earum negationem hodiernam futurationem non dicit. Sed instabis res adhuc permanentes præterita formaliter, ut præterita dicit negationem existentiam duratione præteriti: ergo res futura adhuc permanentes, ut futura formaliter, dicit negationem suæ existentiam duratione præteriti. Sed contra: quia præteritum, ut præteritum formaliter dicit, rem præteritum esse, at vero futurum solum dicit rem fore, in quo non inuoluitur negatio existentiam ipsius duratione præteriti, nisi addatur futurationi puritas futurationis, quæ res purè futura sit, tunc enim dicit negationem eiusmodi, atque per omnia æquiparatur rei præteritæ formaliter, ut præteritæ. Secundo præteritum etiam dicitur etiam de re, quæ adhuc existit licet non sub plura præteritione. Nam de S. Petro verè dicitur vidisse Deum, atque habuisse gloriam die, quo fuit Romæ martyrio coronatus. Ratio est: quia, cum propria, & primaria præteritio temporis suæ ratione illius rebus permanentibus competat sicut, & futurationi, ex ea solum, quod tempus designatur per verbum sit proprie futurum, vel præteritum, nec actu præterens, res permanentes satis proprie, secundario, quo solummodo potest, dicitur præterita, vel futura, licet actu existat. Demum, quidquid de proprietate futurationis rerum permanentium sit, et si dicit negationem existentiam earum tempore præteriti actum spei non dicere ex parte obiecti futurationem, ut eam negationem continet non solum, ut motuum, sed neque, ut conditionem, aut materiam necessariam, rei sperandæ constat, quia gratiam; ac beneficium Principis, quo nunc fruimur quodque habemus sperare possumus deinceps fore continuandum; & timereque, ac desperare fecus à Principe esse deinceps agendum.

CERTAMEN II.

De spe Christi conclusiones reliquæ.

1 Super Christi spe de gloria bonisque reliquiis aliorum inter Vasquistas, & Soaristas hæc est non exigua: negantibus primis actum spei Christi circa illa, afferentibus vero secundis quocirca de de nomine deceretur. Dicendum est tertio, circa bona aliorum, siue gloriam, siue quidpiam aliud potuit esse actus spei absolute in Christo: imo, & fuit de facto. In hac conclusione absolute prolata non est inter Vasquistas; & Soaristas dissidium, ut constat ex conclusionis probatione. Ratio conclusionis est: quia, licet actus spei sit necessario, & essentialiter actus concupiscentiæ, ac non amicitia; circa bona aliorum potest esse in Christo actus concupiscentiæ: ergo potest esse in Christo actus spei. Probat consequentia: quia in aliorum bonis est iudicium futurationis à Deo in Christo, & in pluribus negatio existentiam: ergo si potest esse absolute affectus concupiscentiæ circa illa in Christo negari nequit posse absolute esse in ipso actum proprium spei circa illa: cum nihil ab illo Doctore requisitum ad actum proprium spei in eiusmodi bonis deficit. Probat Antecedens: quia aliorum bona; puta redemptio, salus, & gloria de se conductiua sunt ad gloriam accidentalem animæ Christi, sicut, & aliorum Beatorum, atque ad nominis sui exaltationem; ergo, ut sic conductiua, poterunt amari à Christo futura: at ut

ficam:entur ex affectu concupiscentia:ergo circa bona aliorum potest esse absolute in Christo actus proprius concupiscentia. Probat secundum antecedens idem: quia ratione vnionis moralis in idem mysticum corpus, cuius Christus est caput, & coniunctionis affectu Charitatis, quae propria aliorum bona facit, sua reputabat aliorum bona futura Christus: ergo ea, vt propria, & sua poterat actu voluntatis prosequi ex concupiscentia: ergo, & ea sperare proprie: quae spes actualis, cum honesta sit neganda à Christo non est.

2 Dicendum est quarto: circa bona aliorum, vt aliorum etiam, nec solum, vt Christo commoda, & propria, fuit in Christo actus spei. Est conclusio Soarj, & affectuum contra Vasquez, & suos: eius probatio ex eo vice pendet, quod actus spei è suo genere essentialiter concupiscentia non sit, vt aduersarij contendunt. Id autem suadetur: quia bonum alterius eiusdem rationis est respectu alterius, ac respectu nostri, atque æquè futurum, & vt tale cognitum, atque sic cognitum vt bonum, æquè motiuum, atque bonum eiusdem rationis cognitum futurum respectu nostri: ergo poterit mouere ad actum spei. Dices actum ex complacentia alterius esse formaliter amicitia: qui essentialiter diuersus est ab actu concupiscentia respectu boni proprii. Neque id nego, aut dubito. Sed non contendo actum spei, ex complacentia alterius in respectu ad bonum, cui fore eiusdem rationis cum actu spei ex concupiscentia elicium. Sed vtrumque actum in respectu ad bonum, qui, siue, quod speratur, & mouet affectum voluntatis, vt bonum amatum propterea conuenire: quare ex eo quod moueat, vt futurum & si placet à Deo futurum, vel ab alio abstrahi ab eo, & ab affectu, quo bonum futurum ab alio, siue à Deo, sibi quisque, vel Christus prosequitur, conceptum communem spei, sicut abstrahitur conceptus communis desiderij ab affectu, quo nobis, & quo aliis bona desideramus, quod est valde diuersum, nec solutione quassatur. Etenim affectus desiderij, quo bona aliis desideramus essentialiter etiam est affectus amicitia, habetque respectum ad bonum, qui complacentia, qui essentialiter repugnat affectui desiderij, quo nobis bona eiusdem rationis prosequimur ex nostri concupiscentia: & tamen affectus ille circa bona aliorum, quæ vt aliorum, ex amicitia, & complacentia alterius, est possibilis, est proprie desiderium ex eo præcisè, quod bono eiusdem rationis cum nostro moueatur, & in illud secundum rationem eandem feratur: ergo ob easdem rationes dabitur circa aliorum bona, actus spei proprius.

3 Dices secundo: non posse dari actum spei ex complacentia alterius, siue non ex concupiscentia, qui solus affectus esse potest circa bona aliorum, vt aliorum: quia totum motiuum, in eo affectu est, bonitas personæ amatae ex cuius complacentia eiusmodi bona ipsi euenire desideramus: ideo enim ea ipsi volumus, & optamus, quia in eo complacemur ob eius bonitatem, ob quam formalissimè illum amamus, atque in eo complacemur: quare non est obiectum motiuum formale, vt illi ea optemus idem, atque nobis: siquidem nobis ex concupiscentia ea optamus formaliter, quia bona, non autem ex complacentia in nostra bonitate, siue ob nostram bonitatem. Sed contra est: quia, licet bona alterius, & aliena futura, vt aliena non nisi ex complacentia in eius bonitate ipsi optare possimus aut ea optamus formaliter quia illi bona æquè, ac nobis, quia nobis bona: ergo ex hac parte idem habemus, motiuum formale, vt alteri optemus bona futura, atque, vt optemus nobis, licet, cum alteri, quia ipsius bona sunt ea optamus alter sit respectus ad bonitatem personæ in qua complacemur, & ex cuius complacentia bona præfata ipsi optamus: qui respectus complacentia respectu nostri opus non est, cum ea nobis volumus, atque in hoc solum monstratur differentia spei, que sit benevolentia simul, ab spe, que sit sola spes concupiscentia, vt nuper dicebamus, quod autem moueamur ad optanda alteri bona futura ob eorum bonitatem respectu illius, sicut ad optanda nobis mouemur ob eorum bonitatem respectu nostri probatur facile: quia, licet ea ipsi non optaremus nisi quia complacemur in eius bonitate, ac proinde non nisi

ex complacentia ipsius: aut posita ea complacentia ea ipsi non optaremus nisi, quia ipsius bona sunt, & ob eiusmodi bonitatem, quam in illis, quæ ipsi optamus, recogno-scimus, vt patet: ergo eiusmodi bonitas est etiam motiuum, vt ea bona futura ipsi optemus, æquè, ac bonitas respectu nostri, vt similia nobis ex concupiscentia optamus. Solumque est discrimen, quod complacentia personæ alterius loco naturalis inclinationis respectu nostri supponenda sit, vt ea bona alterius, vt alterius ipsi velimus, vltimum autem determinatiuum, seu motiuum affectus circa bona alterius futura est eorum bonitas respectu ipsius æquè atque bonitas similibus bonorum respectu nostri est motiuum formale affectus, quo ea nobis concupiscimus.

4 Probatur vltimus idem antecedens: quia cum bona aliorum, vt aliorum nondum habita desideramus, æquè, ac cum nobis ex concupiscimus: quin de hoc diffidium inter Scholasticos fuerit nunquam, esse potest, & tamen ea illis, vt illorum desiderare non possumus nisi ex complacentia ipsorum: ergo hoc respectu non obstante in eo desiderio est respectus ad motiuum bonitatis eorum, quæ ipsis desideramus æquè, atque cum desiderio, quo nobis similia concupiscimus respectu est ad eorum bonitatem respectu nostri. Infero secundo: ergo possumus eam bona aliorum, vt aliorum sperare ex complacentia, & Charitatis affectu, æquè atque similia nobis ex concupiscentia: si ad hinc cetera ad spem proxi à desiderio stricto requisita: nempe cognitio de eorum futuratione præntia, & arduitas si placet hanc etiam ad spem requiri. Hinc probatur vltimo conclusio: quia cum bona cognita, vt futura, & ardua, siue ab alio futura, vt talia ipsi ex eius complacentia optamus ea ipsi desideramus desiderio, stricto, quod nequit moueri, vt tale est, à boni absentis futuratione, & arduitate cognita, sed solum à cognitione possibilitatis: ergo ea ipsi desideramus spei actu proprie dicto. Patet consequentia: quia desiderium in communi ad æquè diuiditur in desiderium strictum & spem propriam, tanquam in duas species, vel assigna aliam desiderij speciem ad quam desiderium eiusmodi pertineat. Secundo quia sunt omnia requisita ad actum spei, nempe moti à boni ardore, & futuri.

5 Dices: actus quo Christus proprie speraret bona aliorum, vt aliorum esse, vt fatemur ex complacentia alterius pone esse ex complacentia Dei, vt planè potest nisi actus spei essentia sua sit actus concupiscentia: ergo idem actus esse spei, & Charitatis, quod æquè videtur impossibile, atque eandem euitatem esse hominis, & leonem. Responderetur primo negando consequentiam. Æstimo enim actum complacentia ex quo alteri bona desideramus esse causam eiusmodi desiderij ad eum ferè modum quo intentio est causa electionis, siue ad eum imperans imperari duobus exceptis. Primum quod non oportet bonitatem personæ actu desiderij, siue spei de eius bonis amari, quia bonitas eorum non est formaliter respectiua bonitatis personæ, sicut est bonitas mediæ electi respectiua formaliter bonitatis finis, ac proinde eam formaliter electione amandam necessario censent plures. Secundum, quod posita complacentia personæ non cogitur voluntas ad speranda ipsi bona, sicut cogitur ab actu imperante ad imperatum, nisi fortè valde vehementer complacentia, & amor personæ sit. Respondeo secundo admissa consequentia in qua nullum est absurdum, quod scilicet voluntas ob duplex motiuum, quorum vnum quodque actum vnus speciei posset terminare, atque à voluntate sollicitare tertium aliud simul electi speciei nimirum alterius. Imo vero iuxtam vulgarem sententiam actus spei ex complacentia alterius, & Charitatis vnus speciei est sicut actus, quo nobis speramus ex concupiscentia nostri, licet ab habitu Charitatis elicatur, ex quo, & desiderare, & sperare Theologicè possumus alteri bona, quia amare est velle alicui bona, habitus autem spei datur ad similes actus ex nostri concupiscentia habendos, quia ad naturalem nostri complacentiam habitus supernaturalis non addit, ex quo nobis supernaturalia, spe supernaturali sperare possumus solumque

solumque inclinatur ad sperandum bona nostra ex concupiscentia nostri, ex qua nobis sperare non possumus habitu Charitatis, illud de homine, & leone non est ad rem.

6 Dicendum est quinto: in Christo fuit habitus spei. Hoc concluditur ex conclusionibus hæcenus datis, ut constat ex ratione facta à nobis cert. 2. num. 1. ut enim tot actus connaturaliter eliciantur ab habitu spei, supernaturali debent provenire, non ab auxilio extrinseco: ut autem eiusmodi habitus connaturaliter sint, cum sint accidentia debent esse in subiecto: nempe in anima Christi Domini, & quamvis nullum spei propriè actum humanitas exerceret, tamen habitu spei admittendus in illa foret. Probat: quia esset circa eiusmodi bona, ut possessa gaudium Christi, ut à Deo obtenta, atque ob eandem formalitatem, quod proinde supernaturale, & Theologicum esset: ergo ponendus esset, ut connaturaliter eliceretur. habitus Theologicus supernaturalis, qui non potest non esse spei, nisi quartus alius habitus supernaturalis, & Theologicus hæcenus inaudit admittatur. Secundò, quia eiusdem facultatis, & potentie est gaudere de bono possesso, & desiderare, seu sperare possidendum. At obiicit Valq. illud ad Roman. 8. quod videt quis, id est possidet, quid sperat: ergo gaudium de bono possesso non spectat ad virtutem, seu habitum spei. Nego consequentiam. Nam præter actum, à quo præcipue virtus, & habitus hic denominatur, habet actus alios. Probat: secundo conclusio: nam licet non esset actus spei circa eiusmodi obiecta, esset tamen in Christo desiderium propriè strictum Theologicum, & supernaturale circa gloriam omnium, quod nemo Catholicus negare posset, etiam, ut ardua, ut à Deo, quod quidem ob eandem rationes non nisi ab habitu spei Theologico esse posset, ut connaturaliter eliceretur. Obiicit ex Valq. ergo displicentia, vel nolitione, siue desiderio non habendi gloriam in perpetuum, ut potè oppositis actibus ad illis ad spei virtutem pertinentis admitteretur habitus, seu virtus spei. Admisit male consequentiam Bernal. Non enim quouis actu opposito cuius actui virtutis spei habitus spei admittitur, sed solo actu dispensationis. Cum enim non ex natura rei, sed meritorie expellatur eo solum expelli dicendum est, quo expelli decreuisset Deum nobis confiteri. Solo autem actu disputationis expelli nobis constat.

CERTAMEN III.

De habitibus Charitatis, & pia affectionis.

1 HAbuisse actum, ac proinde habitum Charitatis Christi humanitatem est à nullo etiam hæretico, negatum. De actu Charitatis est de fide: de habitu vero est fidei proximum, cuius oppositum error contra fidem sit, vel saltem temerarium. Non quidem, quia ex Tridentino habitus Charitatis gratiæ indiuiduus comes sit, cum ostenderimus probabiliter, ac sine vilo grauioris censure periculo gratiam posse humanitati Christi denegari, sed quia actus Charitatis à quocumque eliciatur connaturaliter, ut diximus in simili de actu spei, eliciendus est, nisi aliunde constet, secus à Deo fuisse dispositum extraordinaria providentia. Non est autem vnde probabiliter constet ita à Deo fuisse dispositum, ut Christus providentia extraordinaria auxilij extrinseci Dei, non autem connaturaliter actus Charitatis eliceret: ergo non nisi temerè habitus Charitatis Christo denegabitur. Confirmatur: quia bonæ consequentia certitudinis physica, licet metaphysicè potentia Dei possit esse mala, nisi ex reuelatione oppositum constet non nisi temerè negabitur: præcipuè si eam Doctores omnes admittant, ut in præsentis casu euenit. Denique habitus charitatis, siue ex natura rei, siue ex Dei lege comitatur indiuiduè habitum gratiæ, seu iustitiæ, & sanctitatis eo

præcisè, quod formalis sanctitas, ac iustitia animæ sit: siue ergo anima Christi sancta constituatur per gratiam, siue per Deitatem, aliudvè diuinum media vnione hypostatica, eiusmodi sanctitatem, & iustitiam comitari naturaliter debuit habitus Charitatis.

2 De habitu piæ affectionis ad credendum maius est inter Scholasticos dissidium, an Christo adfuerit: quia maior est de eius actibus in Christo addubitandi occasio etenim pia affectio ad credendum eo solum data est, ut intellectus noster, qui obscura reuelationis propositione determinari ad credendum nequit atque de se quæ salis potentia libera non est, determinetur eiusmodi affectione pia ad fidem concipiendam: ex quo fit, ut cum reuelationis, autoritatique diuinæ evidentia adfit eiusmodi pia affectio ad credendum oriatur: ea siquidem evidentia posita ponitur intellectus determinationum ad fidem, non secus ac posita evidentia præmissarum, qua extremorum connexio evidens fit, intellectus satis ad assensum conclusionis determinatur. Neque satis est, si dicas: evidentiam reuelationis, & autoritatis diuinæ, non reddere veritatem rei reuelatæ in se claram intrinsecè, siue per intrinseca principia, sed extrinsecè solum, & in alio: nimirum in reuelatione, & autoritate reuelantis. Etenim non minus necessariò connectit extrema veritatis reuelatæ autoritas, & reuelatio infallibilis euidenter ipsorum connexioni assistens, quam connexio ipsa euidenter nota, cum fortius motiuum infallibilis que medium ad eiusmodi connexionem, & identitatem extremorum conuincendam fit. cum ergo in Christo dubio procul evidentia reuelationis autoritatisque diuinæ adfuerit satis adfuit, quo ipsius intellectus ad fidem concipiendam, atque eliciendam circa reuelata determinaretur: quare actus piæ affectionis, ac proinde, & habitus ille videtur prorsus denegandus.

3 Dicendum nihilominus est in Christo fuisse piæ affectionis habitum supernaturalem. Probat bene Bernal quia in Christo Domino fuit desiderium de fide aliorum siue ex eorum complacètia, & Charitate, siue ex Charitate Dei, qui quidem supernaturalis est, æquè, atque ille, quo efficaciter vellet suam fidem ob supernaturalem eius honestatem, & motiuum: item, & ob honestatem, quam in ea pia affectione, siue desiderio de aliorum fide cognoscebat, ergo & debuit habere habitum supernaturalem ex quo eiusmodi desiderium connaturaliter eliceretur: atqui hic habitus alius, quam piæ affectionis esse non poterat: tum quia alius inauditus est; tum quia idem habet motiuum. Secundo probo: quia in Christo fuit gaudium de fide, quam, ut suprà diximus, habuit: ergo hic actus gaudij, supernaturalis cum sit, habitum supernaturalem supposuit: at hic non potuit non esse habitus piæ affectionis ad fidem: tum ob rationes proximè datas: tum quia eiusdem facultatis est desiderium, seu voluntas agendi, & gaudium de re possessa, & peracta, ut dicebamus cert. 2. num. 6. Tertio probo: quia Christus non solum se determinabat quoad speciem actus, sicut creata reliqua agentia, sed etiam quoad indiuiduum, ad quod reliqua creata determinantur à Deo controu. 6. d. 1. q. 2. cert. 2. n. 5. quia indiuiduationem suorum actuum non percellent, sicut Christus: ergo ut actum hunc fidei eliceret Christus, potius, quam alium hunc in indiuiduo, debebat velle voluntate, & imperio despotico suæ voluntatis ad intellectum quoad indiuiduum indeterminatum, & de se indeterminabilem, & supernaturalem quidem: cum in actum supernaturalem secundum se totum ferretur, ac proinde ab habitu piæ affectionis supernaturali oriri debuit.

4 Et hæc quidem probationes faciliores. Ea sunt, quam adhibet Soar. ex quo alij, qui actum fidei in Christi humanitate negant, imò cum rerum visione iudicant impossibilem: quia inquit potuit Christus honestissimè habere piam affectionem credendi, & obediendi fidei absolutam ex parte actus: conditionatam vero ex parte obiecti, si nimirum occasio ipsi, & oportunitas daretur credendi. Hoc autem argumentum æquè probat in Angelis dari habitum per se in suos castitatis, & abstinentiæ, seu temperantiæ in cibo, & potu, ut bene arguit Lugo

CERTAMEN II.

De habitibus virtutum moralium humanitatis Christi.

1 Dico primo: nullus habitus propriæ virtutis moralis/supernaturalis fuit in humanitate. Est conclusio Loræ male ut vidimus ab illo probata, & contra Soar. Vadingo, Lugo, & Bernal. Ratio fit, quam contra actus virtutum moralium supernaturales efformabamus num. 1. cert. 1. quia neque habitus neque actus supernaturalis potest dari circa obiectum formale, siue ob motuum purè naturale: at obiecta formalia, siue motiua purè moralium virtutum purè naturalia sunt: ergo nequit dari habitus supernaturalis virtutum purè, ac propriè moralium. Secundo probatur, quia habitus supernaturales non sunt assignabiles, nisi ad actus sup. atqui actus omnes virtutum verè, ac propriè moralium, naturales sunt non supernaturales: ergo non sunt assignabiles habitus sup. virtutum verè, ac propriè moralium. Confirmatur: quia inde solum emouentur habitus supernaturales in potentia, quod actus supernaturales in eis deprehendantur. At dices negatio supernaturalitatis actus solum excludit necessitatem habitus supernaturalis in potentia, non autem eius possibilitatem: ergo eiusmodi habitus poterunt esse in Christo. Respondetur in principiis, siue virtutibus actiuis idem prorsus esse non existentiam effectus, atque virtutis actiue impossibilitatem ad ad illum producendum iuxta dicta de causa adæquata in physicis.

2 Dico secundo: Nullus fuit in Christo habitus ex parte voluntatis naturalis adhuc virtutis moralis. Est etiam Loræ opinio contra ferè eodém. Probatio nostra prima fit: quia naturalem nullum habitum ex parte voluntatis admittimus, ut constat ex controuersia de habitibus, sed solum viuiores cogitationes & species, docetque Lugo disputatione 16. sectione 7. & disputatione 17. ergo nullus fuit in voluntate Christi. Secunda ratio: quia habitus naturalis ac non per se infusus, in quocunque stet, supponit difficultatem potentie de se ad eius virtutis actus eliciendos, at in Christi voluntate summe prompta ad cuiusvis virtutis exercitium nulla ad vllum virtutis actum poterat esse difficultas: ergo neque habitus vilis ad illam exercendam, qui essentia sua eiusmodi difficultatem supponit. Confirmatur primo: quia ideo in Deo habitus eiusmodi virtutum negamus, licet earum actus, & exercitium ipsi concedamus, quia ad nullius virtutis exercitium difficultatem ad habitus inducendos essentialiter præsuppositam habere Deus potest, cuius virtus, & voluntas de se, naturaque sua summe ad eiusmodi exercitium expedita, & prona est. Confirmatur secundo expresso testimonio Dionysij Alex. apud Hoplotheam nostri Francisci Turriani recitato disputatione 3. quæstione 4. certamine 2. numero 4. init. quod, & hic repetendum est. *Homo maioribus gratis à Deo bona voluntate eius honoratur, quando magis ei placet, & magis in studio virtutis probatur. In Christo Iesu nihil bonum specialiter est: non fuit in eo propter prudentiam studium laboris, nec propter temperantiam ciborum abstinentia, vixit, qui modum humanum superaret.*

3 Oppones primo: habitus nostra voluntatis nihil amplius sunt in nostra sententia, quam viuide quædam species, & cogitationes, honestatis, iocunditatisque, quæ virtutis exercitium comitantur, siue illæ experientia ipsa eiusmodi exercitij capentur, cum habitus acquiruntur, siue à Deo imitantur, cum per accidens infunduntur: atqui eiusmodi viuide claræ, ac perfectissimæ species, & cogitationes Christus habuit ab initio conceptionis à Deo infusus: ergo habuit Christus virtutum moralium habitus. Respondeo primum, nos, & aliquos, qui maiorem expeditionem ad operandum voluntati ex cogitationibus expressioribus solum aduenire defendimus,

negare habitus esse ex parte voluntatis communiter assertos, & de quibus in præfati pro Christi voluntate concedendis, vel negandis disputatur: quare maioris suppositum esse negandum. Respondeo secundo distinguendo maiorem eandem. Nihil amplius sunt, quam viuide illæ cogitationes, quoad directum entitatis habitus concedo maiorem, quoad formale, & essentialiter connotatum, & præsuppositum nego maiorem. Cum enim habitus essentia sua sint formæ facilitantes potentiam, & potentia, quæ nullam habent in actibus exercendis difficultatem de se, sed potius facilitatem, expeditionem, & promptitudinem de se summam implicet per aliquid superadditum, ipsique superueniens aliquatenus adhuc facilitati: implicet respectu illius entitatis, quæ respectu aliarum habitus forer, habitum formaliter esse. Hinc distinguo maiorem. Habuit Christus eiusmodi cogitationes cum difficultate suæ voluntatis de se ad virtutum moralium exercitium: nego maiorem, cum summa voluntatis promptitudine, nego maiorem, & inde consequentiam.

4 Atque, ut argumenti huius deilitatem perspicias, ac simul solutionis nostræ soliditatem animaduerte humanam voluntatem Christi ex vnione hypostatica voluntatis ad Deitatem determinatam ad bonum quoad speciem permanisse (quod ipsum est esse antecedenter impeccabilem, ex controu. 4. d. 5. q. 2.) ita quantumuis minima cogitatione honestatis operis præcepti, & malitiæ oppositæ, ac vehementissima incunditatis in transgressione futuræ non posset non adhuc antecedenter præceptum transgredi, & idem est de operibus consilij diuini formaliter, ad quæ prædeterminatam humanitatem Christi vi vnionis fuisse docuimus de eadem q. 5. cert. 1. num. 4. Ad eum igitur modum, licet ad reliqua opera, & exercitia virtutum moralium, nec præcepti nec consilij diuini antecedenter voluntas Christi determinata non fuerit, ita tamen Deitatis participatione physica per vnionem ad totius honestatis exercitium expedita reddita fuit, ut licet cogitationes illæ viuide abessent aqua promptitudine per hebetiores, & languidiores cogitationes se se in virtutibus exerceret. Non secus ac Deus natura, & essentia sua, ita ad honestum quoduis exercendum promptus, atque expeditus censendus est, ut ad id perfectione suæ scientiæ opus non habeat, sed satis ad id haberet infinitè imperfectiori, si hæc, & non infinitè perfectæ illa, ac necessario sua ipsi adesset.

5 Oppones secundo difficultatem, & horrorem mortis, & passionis suæ, etiam præceptæ, apud hortum Gethsemani ab Euangelistis memoratum verumque timorem ipsius à nobis assertum: ergo his horror, & difficultas habitus potius auferri. Plus probat obiectio quam intendat, nempe Christum in Dei præceptis exequendis minus, quam par esset, aliquando promptitudinis habuisse. Deinde in adulta etiam, ac virili ætate, & difficultatem habuisse, & habitum ad eam abeundam ipsi à Deo infusum per accidens, vel ab ipso acquisitum esse. Contra Dionysij Alex. proximè recitatum, & Patres reliquos: imo contra aduersarios etiam, quorum nemo habitus ab eis assertos in voluntate humana Christi adulta ætate inditos ipsi ait, sed cunctos à conceptione ipsa infusus fuisse omnes aiunt. At tamen nihil certè probat oppositio: horror quippè ille cædium, & quæ fuit voluntatis humanæ Christi in obeunda morte iusta difficultas, et si ficta non fuit, fuit tamen affectata: à Christi enim consilio, ac deliberata voluntate prouenit: qua ut amplius pareretur, ac nobis passionis suæ acerbitatem commendaret, lætiores cogitationes omnino abiecit, tristioribus vero habenas laxauit: quare statim atque, vltimè se cum cogitationibus gereret, Angeli rogatu, & precibus obtentum, ab eo fuit, hilaris hostibus obuiauit, ac se passioni mortique commisit, ac insuper timuit, quia voluit, siueque timor ille, ac si qua difficultas proximè voluntaria, ac libera, ut docebamur ex Patribus pluribus d. 2. q. 3. cert. 1. non ex natura voluntatis.

QVÆSTIO III.

De donis gratisque gratis datis Spiritus S. Christi humanitati collatis.

PIRITVS sancti dona sunt septem, vt pueri è Cathéchismo quoridie recitare solent, gratiæ vero gratis datæ nouem vulgò numerantur. De donis igitur primo: Secundò de gratis datis singulatim etiam statuedum nobis erit.

CERTAMEN I.

Habuit Christi humanitas septem Spiritus sancti dona.

I **C**onclusio præfixa de fide est: vt petè expressa Isai. c. 11. Ibi enim septem hæc Spiritus S. dona singulatim numerata, à Propheta futura in Christo prædicuntur his verbis: *Requiescet super eum Spiritus Domini: Spiritus sapientiæ, & intellectus, consilij, & fortitudinis; Spiritus scientiæ, & pietatis, & replebit eum Spiritus timoris Domini.* Probatur insuper ratione, quia omnia hæc, & singula dona gratiæ, & perfectiones sunt, nullam imperfectionem; aut indecentiam cum dignitate, aut muneribus humanitatis Christi pugnantem continentes; ergo fuerunt ea omnia; singula dona in Christi humanitate. Consequentia est legitima, sæpeque in simili à nobis probata. Minor probatur sola eorum donorum explicatione, & quidem è septem his donis quatuor ad intellectum pertinent, tria vero ad voluntatem: quæ ad intellectum hæc sunt *Spiritus sapientiæ, Spiritus scientiæ, Spiritus intellectus, Spiritus Concilij*; quæ vero ad voluntatem *Spiritus fortitudinis, Spiritus pietatis, Spiritus timoris Dei.* Et quidem de dono timoris Dei propriè accepto maius aliquid difficultatis apparet, vt decenter in Christi humanitate fuerit: quare de eo separatim, nec adeo breuiter probanda erit minor; de sex vero reliquis donis facile probatur.

2 Etenim dona hæc generatim loquendo vehemēiores quidam Spiritus S. impulsus ad extraordinaria quædam virtutum opera, ad quæ licet liberè, ac meritorie iusti ea operentur, agi potius quam agere merito videantur. *Spiritus sapientiæ*, conuenientias, & dignitatem mysteriorum diuinorum, vt credantur per altissimas causas, & æternas eorum rationes assequitur. *Spiritus scientiæ* eadem per minus eleuatas causas, ordinariis tamen, & frequentibus superiores agnoscit. *Spiritus intellectus*; eadem ex profunda, atque extraordinaria Scripturarum intelligentia illustrat. *Spiritus consilij*; extraordinario Dei instinctu statuit, quid hic, & nunc agere oporteat, agendumque sit. *Spiritus fortitudinis*; ex peculiari etiam Dei motione grauissima pericula despicit, impauideque aggreditur. Duorum horum donorum Spiritus S. extremorum, nempe *Spiritus consilij*, & *Spiritus fortitudinis*, sancta Apollonia illustrat, ac mirandum Ecclesiæ exemplum fuit: iudicans Dei instinctu gratum ipsi fore se tortorum crudelitatem præoccupando inseparatum rogum vitro conuicere, totique minacibus flammis contemptis ex eo consilio, & Dei peculiari, & extraordinaria motione fortitudinis Spiritu se in illum copiectans. *Spiritus pietatis* ad singularia, & extraordinaria reuerentiæ, & cultus Dei opera, & parentum ob Deum impellit.

3 Ex hac igitur breui horum sex donorum Spiritu S. dilucidique explicatione vulgari facile constat; Primo, nullam in eis imperfectionem humanitate Christi in-

dignam, quare neque indecentiam vllam Christi conuenienter, quod solum minor discursus facti, vt dona hæc in Christo fuisse conuincerentur, probanda conueniebant. Constat secundo vltior conclusionis notitia quoad sex dona ista ex scriptura probatio. Sæpe enim diuina mysteria conuenientissima Dei bonitati per altissimas rationes, & causas monstrabat, nonnumquam per paulo inferiores, audientibus tamen tunc accommodatiores: frequenter ex profunda scripturarum intelligentia, & penetratione illustrat: tum cum Pharisæis disputans, tum discipulos duos Emaus euntes conuincens, tum alias, ac denique dum omnibus sensum Scripturarum aperuit. Spiritus concilij, & fortitudinis in hunc emicuit dum hostibus passioni, & mori vltione occurrat; in templo insuper dum mensis cathedrisque eorum subuersis, flagellis male acceptos eo cunctis negotiatores: quo in loco, atque in crucis sacrificio Spiritus pietatis suum mirificis exemplis demonstrat, cum vltimo in Dei obsequium, & sacrificium profudit, ac discipulo Matrem, suumque Patri Spiritum commendauit.

CERTAMEN II.

De dono Timoris.

I **D**e dono timoris Dei in Christo fuisse definitum est contra Abailardum ab Innocentio 11. inter omnes enim Abailardi articulos ad se à Bernardo, & alijs Episcopis missos, atque damnatos testatur ipse apud Bernardum epist. 194. alterum huiusmodi esse: *Non fuisse in Christo timorem casum*; quem errorem referunt etiam Sanderus 7. de visibili Monarch. heresi 146. Alphons. de Castro aduers. hæres. verbo *Christus heresi 9.* Sed tamen veritas hæc difficultatem patitur non exiguam. Etenim timor est fuga imminētis mali, v. g. peccati filialis quidem ob Dei reuerentiam nec eo Parenti Deo displiceamus, feruilius vero ne à Deo ob illud puniamur: vt reque autem humanitati Christi etiam antecederet impecabili videretur impossibilis quo enim pacto imminētem Dei displicentiam, vel supplicium timere humanitas ob peccatum, quod sibi humanitas ipsa indicabat certo esse impossibile, si vt ita de illo, sine ob illud displicentiam Dei, siue supplicio timeret, non solum possibile sibi, sed imminētis etiam peccatum estimare deberet? S. Th. q. 7. a. 6. Vafq. Soar. reliquique interpretes ob propterea docent timorem Christi qua hominis non fuisse propriè Dei timorem ob peccatum quod nullatenus sibi possibile, nedum futurum, & imminētis poterat cogitare, sed impropriè solum Dei timorem extitisse: quatenus solum dicit fugam, & auersionem voluntatis à peccato ob Dei reuerentiam, quo pacto iusti, ac religiosi Dei cultores, Deum timentes, ac timorati dicuntur psalm. 21. n. 24. psalm. 118. n. 79. Ionaz 1. n. 9. Lucæ 2. n. 34. de Simone.

2 Sed obiicit Bernal. frustra definiendum ab Innocentio contra Abailardum timorem Dei in humanitate Christi in sensu, in quo neque ab Abailardo, neque ab vllò nisi amentissimo homine negari poterat. Sed parum viget. Nam errores non nisi à vesanis, & amentissimis hominibus asseruntur. De factò autem Abailardum non negasse timorem in eo sensu nullatenus ostendit Bernal. nisi ex impossibilitate negandi in eo sensu, quam non probabit vnquam. Est siquidem negatio timoris Dei in eo sensu assertu possibilis ab humana ignorantia. Melius sanè eiusmodi doct. inam impugno: quia à damis timorem Dei proprium eum solum esse, quo peccatum fugimus imminētis ob imminētē Dei displicentiam, imminētē ob peccatum, ac proinde eiusmodi timorem Dei in humanitate Christi esse minime potuisse, restem de factò fuisse, vt hi DD. admittunt, Abailardus negans timorem Dei in humanitate Christi in sensu proprio verè, ac rectè negabat: quare damnari ab Innocentio eius negatiua propositio absolute non poterat, atque opposita

opposita absolute definiri nulla quippe propositio absolute vera in sensu proprio damari absolute potest, eiusque opposita absolute definiri, eo quod hæc in sensu improprio vera sit, illa vero in sensu improprio falsa: quin errandi occasio aperta Ecclesiæ præbeatur.

3 Sed responderi potest ex Vasq. d. 44. c. 2. num. 5. S. *Vera igitur sententia.* Affectum reuerentia circa maiestatem Dei potentem mala infligere, vocari etiam timorem reuerentialem. Est quippe quædam retractio creaturæ ad se ipsam præ admiratione immensæ maiestatis diuinæ quam dubio procul habuit humanitas Christi, fuitque timor castus, seu reuerentialis, quem negabat Abailardus. Quod autem affectus iste sit ex dono timoris docent S. Th. q. 7. art. 6. ad 1. & 2. q. 19. a. 11. atque comment. in id psalm. 18. *Timor Domini sanctus permanens in seculum seculi.* Magist. in 3. d. 34. cap. vlt. vbi S. Bonau. a. 2. q. 3. Gabr. q. vnic. art. 3. dub. 2. interpretes S. Thom. ad citatum articulum 6. Alex. p. 2. q. 118. m. 3. art. 6. & q. 175. m. 1. atque hoc sensu admittitur in Angelis ac Beatis à Dyonyf. 12. de celesti Hierarch. post med. à Gregor. 17. moral. c. 15. ad 1. Job 26. *Columnæ cali contremiscent.* Eoque sensu, timor Domini sanctus æternum in Beatis dicitur duraturus datis verbis ex psalm. 18. & Matth. 9. miraculi à Christo patrati spectatores dicuntur. *Videntes autem timuerunt, & glorificauerunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus.* Duos igitur actus proprios doni timoris assignat Vasq. ex S. Th. & Doctoribus citatis cum num. 6. tum num. 8. alterum reuerentia maiestatis Dei potentis mala infligere, quem, & religionis, & humilitatis etiam esse posse cum Alexandro ait; alterum fugæ mali, siue culpæ, siue pænæ, aut physici damni à Deo infligendi, & hunc respectu culpæ neque in Beatis, neque in Christo esse posse ait, ob rationem dubitandi, nec de huius negatione damnari Abailardum, sed de negatione actus primisquem etiam à Durando negatum sentit.

4 Censeo cum Vasq. quoad censuræ, & damnationis materiam contra Abailardum. Sed tamen adhuc contendendo respectu mali culpæ, & pænæ à Deo possibili fuisse actum timoris, & fugæ, nec solum illum primum reuerentia hæcens explicatum. Primò: quia, vt doctè obseruat noster Vuadingo d. 5. dub. 4. num. 27. versu. *Disput. primo.* De essentia timoris quatenus fuga mali est non est anxietas, & horror imminenti mali, licet frequenter in nobis ex eiusmodi imminetia excitetur in appetitu sensitivo, & inde per sympathiam in voluntate. Sed solum est auctio mali culpæ ob reuerentiam excellentiæ diuinæ, & supremum dominium, & potestatem Dei ad inferendum mala creaturis ob culpam: licet nec culpa, nec pœna futura iudicentur. Sed dices timorem contrarium esse spei, quæ non est nisi de bono futuro. Verum non ita requirit futuritionem mali cognitam, sicut spes boni futuritionem. Timemus enim malum conditionatè solum futurum, & quod ne futurum quidem cognoscimus, sed dubitanter solum, præcipuè si malum magnū sit. Pulchrè ad rem hanc Seneca. *Fulmina,* inquit, *paucorum periculo cadunt omnium metu.* Non enim quid fecerit sed quid facturus sit cogitatur in eo qui omnia potest. Vbi è sola potestatis, & arbitrij supremi Dei, vt in nos fulminet, id enim significat. *Quid facturus sit qui omnia potest.* Timorem, ac metum in nobis concipi docet. Suadent exempla quotidiana filius, qui durè flagellantem mancipium videt, quin ipsi imminet flagellum propriè Patrem timet. Ad quem modum iustos, ac sanctos ex duro Dei iudicio postremo aduersum sceleratos, quod sibi non imminere scient, timore concutiendos Patres aiunt.

5 Denique licet non nisi malum imminens, atque, vt tale cogitum mouere ad timorem possit, timoris actus de peccatis, & malis physicis concedi in Christo debet: tum quia offensas hominum contra Deum quem tam ardentè amabat ex Dei Charitate cum certo futuram cognosceret timebat: nec non ex sui ipsius concupiscentia, cum amor Dei offensas illas proprias ipsi, qua homini etiam fecisset, quare, & vt suas timebat. Secundo: quia cum omnium hominum caput esset mala culpæ membris imminetia sua etiam iure reputabat, si bique mo-

raliter imminetia timebat. Tertio quia sua etiam titulo Charitatis ad dolorem effecerat. Quarto: quia sua etiam ad satisfactionem numerabat. Quinto quia, vt aliorum erant ex Charitate timebat, sicut, & aliorum bona, & salutem, vt aliorum quant, ex charitate, & beneuolentia sperabat, vt contra Vasq. & affectus docebamus q. 1. & sanè ex hoc peccatorum alienorum timore actuali, siue ex charitate, siue ex concupiscentia, siue ex vtraque concepto, vsque ad sanguinis decurrentis profluuium ab Euangelistis narratum timuisse, atque exhorruisse humanitatem Christi in horto auctores sunt Patres plures, quos de eo timore agentes memorauimus. A Grandem de malis penè physicis etiam timuisse ad rædium, & pauiorem vsque vidimus ibidem. Ea vero mala quatenus peccatorum, pro quibus satisfaciebat, pœna erant timore reuerentialem, qui doni timoris casti Dei actus esse apertè timuit: erant quippe eiusmodi mala affectus displicentiæ Dei de peccatis, atque indignabundæ, vt sic loquar, & iratæ maiestatis Dei.

6 An vero quatenus mala physica, atque Dei physica potentia manabant affectu timoris, Dei dono, Christi humanitas illa fuerit auersata difficilis examinata est. Etenim sub ea consideratione, quatenus à Dei potentia, & beneplacito diuino erant auersari Christi voluntas non poterat, sed profecti potius, & optare, vt de facto profectuata, atque amplexata fuit: quatenus vero mala physica, & creata fuere ex naturali affectu concupiscentiæ, licet deliberato, & honesto, vt diximus, ea Christus pertimuisse videtur: ergo illa secundum eam considerationem non timuit ex dono timoris. Nihilominus censeo ea etiam ex dono timoris Dei, & casto pertimuisse Christi humanitatem: licet enim mala physica creata ex naturali concupiscentia, ac non ex dono timoris secundum se sumpta timeamus; ast Christus non ea sub hac solum consideratione pertimuit, sed quatenus Dei potentem maiestatem concernebant, quam simul reuerebatur eodem actu, qui fuga mali, & reuerentia diuinæ maiestatis infligentis simul erat. Vterque autem respectus siue affectus proprius est doni timoris Dei, vt bene obseruauit S. Th. Alexander, & Vasq. ex quo vero habitu eiusmodi actus promanant, an ex speciali doni timoris dubitari hic poterat. Censeo cum Alexandro illam retractionem voluntatis creatæ ad se consideratione diuinæ maiestatis, & potentia humilitatis, ac religionis affectum esse: Fugam vero mali, siue culpæ, siue pænæ cum respectu ad Dei displicentiam de peccato esse Charitatis, quando ex Dei, vel proximorum complacencia sunt: quatenus vero concernit malum physicum Dei potentiam quam simul reueremur esse religionis, vel humilitatis: quare ex nullo speciali habitu timoris procedere nisi quando prouenit ex charitate, sed ex religione humilitate, vel similibus esse, vt bene Vasq. supra num. 7. & Alexander. Cum autem nos habitus pro naturalibus purè virtutibus non agnoscamus ad timoris affectus naturales nullum doni timoris habitum recognoscimus.

CERTAMEN III.

De gratis gratis datis humanitatis Christi.

1 **G**ratias Spiritus S. quas gratis datas vocamus no-
tam esse diximus in quæstionis explicatione. Omnes autem ad aliorum utilitatem tendunt, atque 1. Corinth. 12. enumerantur, pleraque earum sunt donorum Spiritus Sancti, quasi effectus, vt ex earum explicatione constabit. Primo loco recensentur ab Apostolo, *Sermo Sapientia.* id est facilitas ad explicanda mysteria, & veritates fidei per causas altissimas, & superiores conuenientias. *Sermo scientia.* facilitas ad eadem per inferiores rationes audientium captui accommodatas explicanda. *Fides,* id est vel fiducia necessaria ad miracula patrandi iuxta Chrysof. vel animofitas impauida ad fidem prædicandam

prædicandam iuxta Ambros. vel eximia rerum fidei penetratio ipsius promulgatori necessaria ut volunt alij: *Gratia sanctorum*, id est donum sanandi ægros. *Operatio virtutum*, id est donum patranda miracula alia. *Genera linguarum*; id est donum loquendi pluribus variisque linguis. *Interpretatio sermonum*, nempe donum interpretandi sacras Scripturas. *Discretio spirituum*; id est, donum discernendi, & iudicandi aliorum spiritus, siue motiones internas. Ac demum *Prophecia*, id est: donum absentis tempore, vel duratione, atque recondita quæque manifestandi. De hac gratia fecimus agemus. De octo vero præcedentibus fuisse in anima Christi constat, quia sunt perfectiones, & gratiæ humanitatem Christi, eiusque munera imprimis docentes, ut patet, quare illi sunt concedenda, ut sæpè arguebamus in aliis.

2. Probatur secundo ex Euangelio, ex quo aperte eorum omnium gratiarum usus in Christi humanitate elucet. Equæ enim Euangelij pars est, in qua mysteria fidei per altissimas causas, ac per rationes audientium capiti accommodatioris, licet inferiores, Christus non explicauerit. Recolite Christi parabolas, quid de eius fiducia, impaudaque animo sitate in prædicando, atque docendo, ac rerum fidei penetratione dicam? Cum horum omnium passim in Euangelio illustrissima ipsius exempla occurrant. Quid de gratia sanctorum, quam tot deplorata salutis ægri sanitati ab illo restituti prædicauerunt? Quid de operatione virtutum, siue gratia parrandi omnigena miracula, quam demones vel inuiti, sæpè confessi sunt, fuereque elementa omnia testata? nisi quod Ioannes c. ultimo sui Euangelij scripsit: totum nimirum orbem eis singulatim referendis carthâ fore perexiguam. de generibus linguarum earumque usu nihil est firmum ex Euangelio. Solum autem est certum eiusmodi gratiam habuisse cum eam discipulis suis fuerit impertitus, æqueque fuerit humanitatem ipsius decens, atque gratiæ reliquæ, licet non necessaria, quia Iudæis solum prædicauit: quanquam dubitandum minime sit pro diuersitate Prouinciarum Iudææ, in quibus prædicauit nonnullam esse linguarum diuersitatem, atque in vnaqueque iuxta eius proprietatem prædicasse. Item cum gentilibus alloqueretur, aut scriberet, ut ad Regem Abagarum eorum lingua, & characteribus usum esse. De excellentia interpretationis obuia sunt Christi cum discipulis, & Scribis, ac Phariseis, vel disputantis, vel loquentis testimonia perampla: sicut, & de Spirituum discretione.

3. Prophetiam Abulenſis in 11. numer. quæstione sexagesima-quarta humanitatem Christi denegauit absolute. Primo: quia Deus Propheta non est: & homo Christus est Deus: futilis ratio Deus substantiæ de se Propheta non est: aut Deus adiectiue sumptus per communicationem idiomatum Propheta dici potest, sicut plura alia quæ ipsi secundum se repugnant. Secundo: quia Ioannes plusquam Propheta dictus à Christo fuit gratia pro-

phetiæ: ergo citius neganda est Christo, quia homini Ioanni longè excellentiori. Respondetur non negari Ioanni à Christo Prophetiam, sed eius in ea præcærit Prophetis, qui Christum non viderunt excellentiam clarari: quare prophetia Christo homini longè excellentior concedenda erit. Tertio: quia obscuritas cognationis quæ Christi humanitatem dedecet, est de ratione prophetiæ, quæ eius obscuritatis defectu non est in beatissimis, quos obscura rerum cognitio non decet. Negatur facile antecedens. Beatissimus autem propheta non ad se quidem defectu obscuritatis eius, sed status vix, qui Christo non defuit, est que ad prophetiam necessarium quibus.

4. Idcirco Doctores reliqui prophetiæ donum Christo qua homini concedunt, atque Abulenſis sententiam temeritatis merito notant. Probatur communis conclusio ex Euangelio in quo extant exempla plurima, quibus futura Christus, qua homo, prædixit, abscondita, & occulta aperuit, secreta cordium propalauit: ob quæ frequenter Propheta nominatus est ab Hebræis Luc. 7. *Prophecia magnus surrexit in nobis: à Cananaea Ioan. 4. Dominus solus Propheta es tu: à Discipulis Luc. 24. De Iesu Nazareno, qui vir fuit Propheta: à se ipso Lucæ 4. Non est Propheta in honore nisi in Patria sua: Lucæ 13. Non capiti Propheta ire, nisi in Hierusalem. Denique, & ab Spiritu sancto, si fuerat multis retro sæculis compellatus, Deuteronomio decimo octauo, *Prophecia suscitabit vobis Dominus de fratribus vestris: tanquam me ipsum audistis. Quæ verba in hebreis improprio prolata intelligi à sano Theologo nequeunt. Idcirco August. tract. 15. in Ioann. ad verba data in Ioann. 4. ac 6. contra Faustum c. 18. Ambros. in psalm. 118. ad ea verba: Particeps ego sum. Cyrill. Alex. 8. contra Iulianum. S. Isidorus 7. originum, c. De Filio Dei. Hieron. in id Hierem. 1. *Prophecia de ingentibus dedit, Christum qua hominem Prophecia fuisse docent.***

5. Disputant hic nonnulli de gratia auxiliante, an in Christo qua homine, fuerit? Negant lexiciantem nonnulli: alij vero adiuantem, & cooperantem in illa: quia visio Clara Dei, ex eaque ortus amor ignis in Christo fuere ad quamcumque virtutem exercendam: præcipue cum ad sit pro obiectis aliarum virtutum à Charitate proponendis scientiæ per se, & per accidens infusa animæ Christi Domini. Sed nescio, quid omnino hæc cognitionibus, ut gratiæ auxiliantes, & sint, & nominentur, deficiat: atque, ut voluntatis Christi liberam, & honestam operationem præueniunt excitantes, vel ad opera virtutum sollicitant, adiuuantes, ac tandem, ut cum voluntate suo modo operantur, cooperantes formaliter sint, ac propriissime compellentur, sine obiecto negantes quid aliud sanctæ aliæ cogitationes habeant, vnde formaliter, & rigidè sic dicantur: sed de hoc tantum quod solum quæstionibus de nomine, quos odisse postulat, locum facere potest.